

**ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ ДАВЛАТ
ХАВФСИЗЛИГИГА ҚАРШИ ҚАРАТИЛГАН ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР
БЎЙИЧА ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ ВА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ
БИЛАН ЎЗАРО ҲАМКОРЛИГИ**

Нарзиев Шахзодбек Зойирович

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси “Ҳуқуқбузарликлар
профилактикаси фаолияти” кафедраси ўқитувчиси,

Ҳайдарова Зебохон Бахромжон қизи

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси 3-ўқув курси курсанти,
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14034755>

Аннотатсия: Ушбу мақолада профилактика инспекторларининг давлат хавфсизлигига қарши қаратилган ҳуқуқбузарликларни олдини олишдаги роли, шунингдек, давлат органлари ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлигининг аҳамияти чуқур таҳлил қилинади. Профилактика инспекторлари, ўз фаолиятлари доирасида, жиноятчилик ва хавфсизлик таҳдидларини олдини олиш, шунингдек, ижтимоий муаммоларни аниқлаш ва ҳал этишда муҳим аҳамиятга эга фаолиятларида давлат хавфсизлигини таъминлаш ва жамоат тартибини сақлаш учун турли методологиялари, шунингдек, давлат органлари ва жамоат ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорлик механизмлари кўриб чиқилади.

Калит сўзлар: Профилактика инспектори, давлат хавфсизлиги, ҳуқуқбузарлик, давлат органлари, жамоат ташкилотлари, ҳамкорлик, жиноятчиликни олдини олиш, ижтимоий муаммолар, маълумот алмашиш, терроризм, кибержиноятчилик, жамоатчилик фикри, таълим, малака ошириш, жамоат хавфсизлиги.

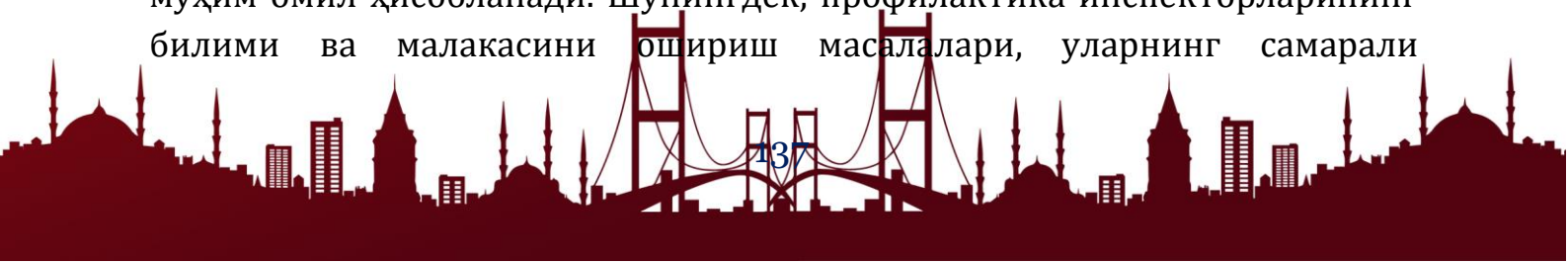
Ушбу мақоланинг долзарблиги давлат хавфсизлигини таъминлаш ва ҳуқуқбузарликларни олдини олиш соҳаларида юксак аҳамиятга эга бўлган профилактика инспекторларининг роли ва уларнинг давлат органлари билан ҳамкорлигини ўрганишдан келиб чиқади. Давлат хавфсизлиги, ҳар қандай давлатнинг барқарорлиги, тараққиёти ва ривожланиши учун муҳим асос бўлиб хизмат қилади. Бу эса, ўз навбатида, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, жиноятчиликни камайтириш ва ижтимоий барқарорликни сақлашда профилактика инспекторларининг самарали фаолиятини талаб қилади.

Бугунги кунда, Ўзбекистон каби мамлакатларда, жиноятчиликнинг ўсиши ва турли ижтимоий муаммолар, масалан, кибержиноятчилик, терроризм, наркотик моддаларнинг ноқонуний айланиши каби хавф-

хатарлар, давлат хавфсизлигига таҳдид солувчи муаммолар сифатида пайдо бўлмоқда. Бундай таҳдидлар, фақатгина ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан эмас, балки давлат органлари ва жамоат ташкилотлари ўртасида ўзаро ҳамкорликни кучайтириш орқали ҳал этилиши мумкин. Профилактика инспекторлари, бундай ҳамкорликларнинг фаол иштирокчилари сифатида, давлат хавфсизлигини таъминлаш ва ҳуқуқбузарликларни олдини олишда муҳим рол ўйнайдилар.

Профилактика инспекторларининг вазифалари кенг кўламли ва хилма-хилдир. Улар ҳуқуқбузарликларни олдини олиш бўйича профилактик тадбирларни ўтказадилар, жамоатчилик билан алоқаларни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашиш учун жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик қилиш орқали ижтимоий муаммоларни аниқлайдилар. Шу билан бирга, уларнинг фаолияти доирасида давлат органлари, қонунчилик ва бошқа ижтимоий институтлар билан ўзаро алоқалар, маълумот алмашиш ва тажриба ўрганиш орқали ҳамкорликни янада кучайтиради. Шунингдек, мақолада профилактика инспекторларининг жамоат ташкилотлари билан ўзаро алоқаларини, давлат органлари, жамоатчилик тузилмалари, ички ишлар органлари соҳавий хизматлари билан ҳамкорликни кучайтиришнинг аҳамиятини, жамоатчилик фикрини ўрганиш ва бошқа кўплаб масалаларни таҳлил этиш мақсад қилинган. Бундай ёндашувлар, давлат хавфсизлигини таъминлашда кенг кўламли ва самарали стратегияларни ишлаб чиқиш имконини беради. Давлат хавфсизлигига таҳдид солувчи ҳуқуқбузарликлар ҳақида гапирганда, бу фақатгина жиноятчиликни англатмайди, балки ижтимоий ҳаётнинг барча жабҳаларини ўз ичига олади. Терроризм, кибержиноятчилик, наркотик моддалар ва бошқа ҳуқуқбузарликлар, давлатнинг ички ва ташқи хавфсизлигига таҳдид солади. Шу боис, профилактика инспекторларининг фаолияти ва уларнинг ҳамкорликлари, давлат хавфсизлигини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

Ўзбекистоннинг замонавий шароитларида, ҳуқуқбузарликлар ва уларнинг олдини олишда профилактика инспекторларининг роли алоҳида аҳамият касб этади. Улар, мавжуд хавфларни олдини олиш, жиноятчиликни камайтириш ва жамоат хавфсизлигини таъминлашда муҳим омил ҳисобланади. Шунингдек, профилактика инспекторларининг билими ва малакасини ошириш масалалари, уларнинг самарали



фаолиятини таъминлашда муҳим ўрин тутади. Профилактика инспекторларининг давлат хавфсизлигига қарши қаратилган ҳуқуқбузарликларни олдини олишдаги роли ва аҳамиятини, давлат органлари ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликни ўрганиш мақсадида тайёрланган. Мақола давомида, профилактика инспекторларининг фаолияти, уларнинг жамоатчилик билан алоқалари, ҳамкорлик механизмлари, шунингдек, давлат хавфсизлигига таҳдид солувчи муаммолар ҳақида чуқур таҳлил ўтказилади.

Профилактика инспекторларининг давлат хавфсизлигига қарши ҳуқуқбузарликларни олдини олишдаги роли замон талабларига мувофиқ равишда ўзгариб бормоқда. Уларнинг фаолияти, асосан, жиноятчиликни камайтириш ва ижтимоий барқарорликни сақлашга қаратилган. Ўзбекистон шароитида, профилактика инспекторлари ҳуқуқбузарликларни олдини олиш бўйича бир қатор самарали чора-тадбирларни амалга оширишлари зарур. Ушбу чора-тадбирлар, нафақат давлат хавфсизлигини таъминлаш, балки жамоат хавфсизлигини ҳам сақлашда муҳим ўрин тутади. Профилактика инспекторларининг асосий вазифаларидан бири — ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида профилактик тадбирларни ташкил этишдир. Улар, маҳаллий жамоалар билан бирга ишлаш орқали, жиноятчиликка қарши курашиш бўйича самарали ёндашувларни ишлаб чиқадилар. Маҳаллаларда ўтказиладиган профилактик тадбирлар, одатда, жамоатчилик фикрини ўрганиш, ижтимоий муаммоларни аниқлаш ва уларни ҳал этиш учун жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликни талаб этади. Бундай тадбирлар, нафақат ҳуқуқбузарликларни камайтиради, балки бунинг ортида жамоатчилик ишончи ҳам ортади.

Ушбу фаолиятлар доирасида профилактика инспекторлари давлат органлари билан ҳамкорликни кучайтириш зарурлиги муҳим аҳамият касб этади. Давлат органлари ва профилактика инспекторлари ўртасида ўзаро алоқалар, жиноятчиликка қарши курашиш учун зарур бўлган маълумотлар ва тажриба алмашишни ўз ичига олади. Бундай ҳамкорлик, жиноятчиликнинг турли хил кўринишларини ўрганиш ва таҳлил қилиш имконини беради. Бунда, ҳар бир ҳуқуқбузарлик турига нисбатан ўзига хос ёндашувлар ишлаб чиқилиши муҳимдир. Давлат хавфсизлигига таҳдид солувчи омилларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш мақсадида, профилактика инспекторлари хавф таҳлилинини амалга оширишлари зарур.



Бунда, турли ижтимоий омиллар, масалан, иқтисодий қийинчиликлар, таълим даражаси, меҳнат муҳофазаси ва бошқалар инобатга олинади. Бундай таҳлил, жиноятчиликнинг олдини олиш бўйича аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиш учун асос бўлиб хизмат қилади. Жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик, профилактика инспекторларининг фаолиятида алоҳида аҳамиятга эга. Улар, жиноятчиликка қарши курашишда жамоатчиликни жалб этиш ва ижтимоий муаммоларни ҳал этишда жамоат ташкилотлари билан бирга ишлаш орқали жамоатчилик фикрини шакллантиришда муҳим рол ўйнайдилар. Жамоат ташкилотлари, маҳаллий аҳоли билан бевосита алоқада бўлиб, ижтимоий муаммоларни аниқлашда ва уларни ҳал этишда ёрдам беришади. Бундай ёндашув, нафақат ҳуқуқбузарликларни камайтиришга, балки жамоатчиликнинг давлат органларига бўлган ишончини оширишга ҳам ёрдам беради. Ушбу ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун профилактика инспекторлари ва жамоат ташкилотлари ўртасида мунтазам учрашувлар ўтказиш, биргаликда семинар ва тренинглар ташкил этиш зарур.

Бу, нафақат жамоатчилик фикрини ўрганишга, балки жиноятчиликни олдини олишда янги ёндашувларни ишлаб чиқишга ҳам имкон беради. Шу билан бирга, профилактика инспекторларининг фаолиятини ривожлантиришда таълим ва малака ошириш ҳам муҳим ўрин тутаяди. Профилактика инспекторларнинг профессионал кўникмалари, уларнинг ҳуқуқбузарликларни олдини олишдаги самарадорлигини оширишда муҳим рол ўйнайди. Профилактика инспекторларининг давлат хавфсизлигини таъминлашдаги роли фақатгина жиноятчиликни камайтириш билан чекланмайди. Профилактика инспекторлари ижтимоий муаммоларни ҳал этиш ва жамоатчиликни иштирок этишга жалб этиш орқали, давлат хавфсизлигини таъминлашга ҳисса қўшадилар.

Бундай ёндашувлар, давлат органлари ва жамоат ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш орқали, жиноятчиликни олдини олишда кўплаб янги имкониятларни яратаяди. Ушбу мавзу доирасида профилактика инспекторларининг давлат хавфсизлигини таъминлашдаги роли, уларнинг ҳуқуқбузарликларни олдини олишдаги фаолиятлари ва давлат органлари билан ҳамкорлиги чуқур таҳлил қилинди. Мақола, замонавий ижтимоий шароитлар ва Ўзбекистондаги жиноятчилик ҳолатларини ҳисобга олган ҳолда, профилактика инспекторларининг

вазифалари, методологиялари ва ҳамкорлик механизмларини кўриб чиқилди. Давлат хавфсизлигига таҳдид солувчи муаммолар, масалан, кибержиноятчилик, терроризм ва бошқа ҳуқуқбузарликлар, нафақат давлат органлари, балки жамоат ташкилотлари билан ўзаро ҳамкорликни талаб қилади.

Профилактика инспекторларининг фаолияти, давлат хавфсизлиги ва жамоат тартибини сақлашда муҳим аҳамиятга эга. Улар, жиноятчиликни камайтириш ва ижтимоий муаммоларни ҳал этиш учун жамоатчилик билан алоқалар ўрнатишади, профилактик тадбирларни амалга оширадilar ва маҳаллий жамоаларни жалб этадилар. Бундай ёндашув, жиноятчиликнинг олдини олишда жамоатчилик иштирокини оширади ва ижтимоий барқарорликни таъминлашда муҳим рол ўйнайди. Шунингдек, мақолада профилактика инспекторларининг давлат органлари билан ўзаро алоқалари, маълумот алмашиш ва тажриба ўрганиш жараёнлари ҳам таҳлил қилинди. Бу ҳамкорлик, ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ва бартараф этишда замонавий ёндашувларни ишлаб чиқиш учун муҳимдир.

Бундай алоқалар, ҳар бир жиноятчилик турига нисбатан махсус ёндашувлар ишлаб чиқишга имкон беради, бу эса давлат хавфсизлигини таъминлашда самарадорликни оширади. Шунингдек, давлат хавфсизлигига таҳдид солувчи омилларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш учун профилактика инспекторлари хавф таҳлилини амалга оширишлари зарур. Турли ижтимоий омиллар, масалан, иқтисодий муаммолар, таълим даражаси ва меҳнат муҳофазаси, жиноятчиликнинг олдини олишда катта аҳамиятга эга. Профилактика инспекторлари, ушбу омилларни инобатга олган ҳолда, аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқишлари лозим. Профилактика инспекторларининг жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлиги, ҳуқуқбузарликларни олдини олишда алоҳида аҳамият касб этади. Улар, жамоатчиликни жиноятчиликка қарши курашишга жалб этиш ва ижтимоий муаммоларни ҳал этишда жамоат ташкилотлари билан бирга ишлаш орқали, жамоатчилик фикрини шакллантиришда муҳим рол ўйнайдилар. Бундай ҳамкорлик, жиноятчиликни камайтириш ва давлат органларига бўлган ишончни оширишга ёрдам беради. Ушбу ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун профилактика инспекторлари ва жамоат ташкилотлари ўртасида мунтазам учрашувлар ўтказиш, семинарлар ва тренинглар ташкил этиш зарур. Бу, нафақат жамоатчилик фикрини ўрганишга, балки жиноятчиликни олдини олишда янги ёндашувларни ишлаб чиқишга

имкон беради. Шунингдек, профилактика инспекторларининг таълими ва малакасини ошириш масалалари, уларнинг самарали фаолиятини таъминлашда муҳим ўрин тутди. Давлат хавфсизлигини таъминлашда, профилактика инспекторларининг роли фақатгина жиноятчиликни камайтириш билан чекланмайди. Улар, ижтимоий муаммоларни ҳал этиш ва жамоатчиликни иштирок этишга жалб этиш орқали, давлат хавфсизлигини таъминлашга ҳисса қўшадилар. Бундай ёндашувлар, давлат органлари ва жамоат ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш орқали, жиноятчиликни олдини олишда кўплаб янги имкониятларни яратади. Хулоса қилиб айтганда, профилактика инспекторларининг давлат хавфсизлигига қарши ҳуқуқбузарликларни олдини олишдаги роли, давлат органлари ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда самарали фаолият олиб боришга асосланган. Ушбу масалалар, нафақат жиноятчиликни олдини олиш, балки жамоат хавфсизлигини таъминлашда ҳам катта аҳамиятга эга. Мақола, профилактика инспекторларининг фаолиятини янада самарали амалга ошириш учун зарур бўлган стратегияларни, методологияларни ва тавсияларни ўз ичига олади. Якуний натижада, профилактика инспекторларининг давлат хавфсизлигига таъсири, уларнинг ўзаро ҳамкорлиги ва ижтимоий барқарорликни таъминлашда жамоатчилик билан алоқалари орқали амалга оширилади. Ушбу ёндашувлар, жиноятчиликка қарши курашишдаги замонавий ва самарали стратегияларни шакллантиришга ёрдам беради ва жамоатчилик иштирокини таъминлайди. Буларнинг барчаси, мамлакатимизнинг барқарорлигини ва ривожланишини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони. (2020). "Давлат хавфсизлиги тўғрисида". Ўзбекистон Республикаси Миллий кутубхонаси.
2. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги. (2021). "Профилактика инспекторларининг фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар". Ташкент.
3. Аскарлов А. (2022). "Жиноятчиликка қарши курашда профилактика инспекторларининг роли". Ўзбекистон ҳуқуқшунослик журнали, 3(2), 45-52.
4. Каримов И. (2018). "Давлат хавфсизлигини таъминлаш: назарий ва амалий жиҳатлар". Тошкент: Фан ва технология.



5. Ташкент давлат иқтисодиёт университети. (2023). "Ижтимоий барқарорлик ва жиноятчиликни олдини олиш". Ўзбекистон иқтисодиёти ва ҳуқуқи журнали, 4(1), 20-30.
6. Муродов Д. (2021). "Жамоатчилик билан алоқалар ва ҳуқуқбузарликларни олдини олиш". Халқаро ҳуқуқ ва ижтимоий тадқиқотлар журнали, 5(3), 15-25.
7. Эргашев А. (2020). "Ўзбекистоннинг жиноятчиликка қарши курашдаги тажрибалари". Ўзбекистон ҳуқуқий ахборот журнали, 6(4), 78-85.
8. Ўзбекистон Республикаси Жамоат ташкилотлари федератсияси. (2022). "Жамоат ташкилотларининг давлат хавфсизлигини та'минлашдаги ўрни". Ташкент.
9. Абдуллаева С. (2023). "Ҳуқуқбузарликларни олдини олишда профилактика инспекторларининг ўрни". Ўзбекистон фанлар академияси журнали, 7(2), 10-18.

